

STUDIES OF THE OTTOMAN DOMAIN

Cilt: 6 Sayı: 11 Ağustos 2016
(Doi No : 10.19039/sotod.20161122524)

Issn: 2147-5210

www.thestudiesofotomandomain.com

Uluslararası Bozkırın Tezenesi Neşet Ertaş Sempozyumu (Kırşehir, 13-14 Mayıs 2013) Bildiriler, 2 Cilt, Haz. Doç. Dr. Salahaddin Bekki, Ahi Evran Üniversitesi Yayınları, Kırşehir, 2013.

Cavit GÜZEL*

İster bir tasavvuf zümresi olarak görülsün, ister bir geleneğin temsilcileri olarak değerlendirilsin abdalların Türk kültürüne yaptığı katkılar yadsınamaz niteliktedir. Abdallar, dili kullanmadaki maharetleri, icra ettikleri eserlerindeki doğu bilgeliğine has derinlik ve müzikal kabiliyetleri ile dünden bugüne kültürün ve geleneğin önemli taşıyıcılarıdır. Abdallar, kendilerine has yaşantılarıyla günümüzde de Türk kültür hayatı içerisindeki işlevlerini devam ettirmektedirler. Abdallık geleneğinin temsilcileri, çok değişik coğrafyalara yayılırlar da Orta Anadolu'da özellikle Kırşehir ve Kırıkkale civarında meskûn bulunmaktadır.

Abdal kültürü içerisinde, özellikle son dönemde hem kendini tanıtmaya imkân bulan hem de abdallık kültürünü daha geniş kitlelerin tanınmasına katkı sağlayan isimlerin başında şüphesiz Neşet Ertaş gelmektedir. Ertaş, 1938 yılında Kırşehir'in Çiçekdağı İlçesine bağlı Kırıllar köyünde dünyaya gelmiştir. Hem ustası hem de babası olan Muharrem Ertaş'tan aldığı eğitimi ve terbiyeyi özümseyerek doğuştan getirdiği yeteneği ile harmanlamıştır. Kendisine has üslubu ile hem saza hem de sese olan hâkimiyeti sayesinde kısa zamanda tanınarak haklı bir şöhreti yakalamıştır. Üstat Neşet

* Ahi Evran Üni. SBE Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi, E-posta : cvtgz140@gmail.com.

Ertaş neredeyse bir ‘ümmî’dir. Gerek alanıyla ilgili gerekse genel bir tahsil görmemiştir. Ancak kaleme aldığı eserler bunu fazlasıyla yalanlar niteliktedir. İçinde yaşadığı toplumun acıları, sevinçleri, hasretleri Ertaş’ın türkülerine eriyip onun sazında kalıba dökülmüştür. Hem sanatındaki kalite hem de yaşantısındaki sadelik ve mütevazılıkla gönüllere taht kuran Ertaş, 25 Eylül 2012’de hayata veda etmiştir.

Ertaş’ın ölümü ile birlikte geleneksel yapı içerisinde her zaman var olan ve her zaman gizemini koruyan abdal kültürüne dikkatler yeniden yönelmiştir. Bu çerçevede Ahi Evran Üniversitesi 13-14 Mayıs 2013 tarihlerinde Kırşehir’de “Uluslararası Bozkırın Tezenesi Neşet Ertaş Sempozyumu” düzenlenmiştir. Ahi Evran Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Başkanlığı tarafından organize edilen sempozyum Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu (UNESCO) Türkiye Milli Komisyonu tarafından da desteklenmiştir. UNESCO Türkiye Milli Komisyonu Başkanı Prof. Dr. M. Öcal Oğuz, sempozyumun açılışında yaptığı konuşmada Neşet Ertaş’ın evrensel yönünü ve barış kültürüne olan katkısını şöyle dile getirmiştir:

“O, gerek izlenebilen hayatı gerekse verdiği eserlerinde hiçbir şekilde insanlık âlemi olarak içimizden birini hedefleyerek barış ve dialog kültürüne zarar verecek, birilerini ötekileştirecek bir iş ve eylemin içinde olmamıştır. Bir halkbilimi uzmanı veya bir UNESCO çalışanı olarak ben onun türkülerinde barışa ve diyaloga zarar veren bir ima veya mesaj görmedim. Dolayısıyla o, UNESCO’nun kuruluş ideali olan barış kültürünü, insanlığın dialog içerisinde birbirlerini sevmesi kültürünü sanatı ile aşılama çalışan bir gönüllü ‘UNESCO Elçisi’ idi. Neşet Ertaş, UNESCO’nun barış ve dialog değerlerini ve Anadolu’nun ulu ozanlarının hoşgörüyeye yönelik evrensel mesajlarını kendi sadeliği ve mütevazılığı ile “‘türkü sanatı’’ içinde yorumladı, özleştirdi ve gelecek kuşaklara aktardı.”

Ahi Evran Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesinde bulunan üç salonda (Ahi Evran, Âşık Paşa ve Muharrem Ertaş) eş zamanlı olarak yirmi bir oturumda gerçekleştirilen sempozyumun bildiriler kitabı, sempozyumun koordinatörlüğünü de yapmış olan Doç. Dr. Salahaddin BEKKİ’nin editörlüğünde yayımlandı.

İki ciltten oluşan çalışma sunuş, protokol konuşmaları ve Bayram Bilge Tokel konferansının dışında toplam 1044 sayfadan oluşmaktadır. Eserde 70 bildiri yer almaktadır. 87 bildirinin sunulacağı öngörüsüne karşın sunulan bildiri sayısı 76 olmuştur. Bu bildirilerden de 70 tanesi verilen süre içerisinde metin haline dönüştürölüp editöre ulaştırılmış ve bildiriler kitabındaki yerini almıştır.

Sempozyumun açılışında Bayram Bilge Tokel tarafından bir konferans verilmiştir. Tokel, konferansta Neşet Ertaş'ın kişiliğine ve sanatına dair önemli tespitleri dinleyicilerle paylaşmıştır:

“Neşet Ertaş şu an üzerinde bulunduğumuz bu topraklarda doğmuş, bozkırın kucaklarında büyümüş, bu toprakların mayasında mevcut olan kültür, sanat ve medeniyetin yoğurduğu bir büyük sanatçı, ulu bir Abdal Ozanı. Sanatı, kişiliği, dili, şivesi her şeyi ve her yönüyle tepeden turnağa yerel ve mahalli olmasına rağmen, temsilcisi olduğu o büyük ve köklü geleneği kendine has bir dil ve üslupla yenileyerek günümüze taşımasındaki olağanüstü başarısı, onu, önce ulusal sonra uluslararası bir şöhrete taşımıştır. Bu yönüyle Neşet Ertaş; ‘sanat ve evrensellik’ ilişkisine dair teorik bilgilerimizi de yeniden gözden geçirmemizi gerektiren bir sanatçı tipi aynı zamanda. Onun hiçbir zaman herkes beni tanısun, bilsin sevsin diye bir meselesi olmadı sadece çalıp çığırıldıklarının özellikle türkülerinin sözlerinin herkes tarafından anlaşılmasını isterdi o kadar.”

Bildirilerde genel olarak abdallar, abdallık geleneği, Neşet Ertaş'ın hayatı ve sanatı çok çeşitli yönleriyle ele alınmaktadır.

Abdallık geleneği ile ilgili bildirilerde geleneğin özellikleri, abdalların sosyo-kültürel yapı içerisindeki yerleri, geleneğin tarihi seyri, abdal toplumunun dışı kapalı ve kendine has yapısı ile ilgili tespitler ortaya konmuştur. Özellikle abdallar ile mizah arasında kurulan ilgi dikkat çekicidir. Abdal fıkraları ile ilgili bildirilerde abdallar, sanat üreten ya da geleneği taşıyan yönlerinden farklı bir şekilde, fıkralardaki yansımaları ile karşımıza çıkmaktadırlar. Abdalların ‘fikra tipi’ haline gelmelerini sağlayan özellikleri, mizahın yapısı ve gücü değerlendirildiğinde önemli tespitler ortaya konmaktadır.

Üzerinde yükseldiği abdal kültürünü ve babasından aldığı birikimi engin yüreği ile yoğurup ölümsüz eserlere dönüştüren Neşet Ertaş, her zaman varlığın vazgeçilmez unsuru olan sevgiyi işledi. Bildirilerde de Ertaş ile sevginin evi ‘gönül’ arasında kurulan sıkı bağ tekrar ortaya konmuştur. Anadolu'nun mayası olan ‘gönül’ kavramının, Ertaş'ın türkülerinde hem tele hem de dile geldiği ve ölümsüz nağmelerle gönüllere nakşedildiği tespit edilmiştir.

Ertaş'ın ‘Garip’ mahlası ile yazdıkları, söyledikleri ve Ertaş'a göre gurbet olgusu, sanatçının yaratım sürecindeki duygusal serüvenini ortaya çıkaran ana unsurlar olarak bildirilerde yerini almıştır.

Neşet Ertaş'ın sanatı ve eserleri halk müziği kültürü açısından da incelenmiştir. Temel olarak yöresel müzik anlayışı etnomüzikoloji disiplinine göre ele alınmıştır. Yöresel ezgilerden ulusal beğeniye giden yol, teknik bilgiler ışığında değerlendirilmiştir.

Kapanış oturumunda Prof. Dr. Nezihe Şentürk (Gazi Üni.), Bozkırın Tezenesi Neşet Ertaş'ın ve temsil ettiği değerlerin araştırılabilmesi ve yaşatılabilmesi için bir enstitünün açılması gerektiğini ifade etmiştir. Prof. Dr. Ali Duymaz (Balıkesir Üni.), bilimsel amaçlara uygun olarak gerçekleşen sempozyumun amacını yerine getirdiğini belirtmiştir.

Sonuç olarak titiz bir çabanın ürünü olan Uluslararası Bozkırın Tezenesi Neşet Ertaş Sempozyumu ve Bildiriler Kitabı'nın vücuda gelişinin ana temasını "vefa" kavramı oluşturur. Anadolu'nun ve bozkırın tam orta yerindeki Kırşehir'i ülkemize ve dünyaya tanıtan Neşet Ertaş'a, onun beslendiği abdallık geleneğine gösterilen vefayı Ahi Evran Üniversitesi, özelde ise Türk Dili ve Edebiyatı bölümü somutlaştırmıştır.

Bu anlayışla oluşturulan bildiriler kitabı, Neşet Ertaş ile ilgili yapılacak her türlü çalışmanın ana referans kaynağı olacaktır.